

1. Η ΑΚΤΙΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

Μέσο: ΠΟΛΙΤΗΣ

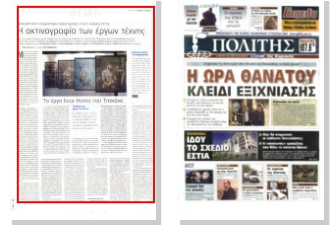
Ημ. Έκδοσης: . . . 22/04/2018 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 22/04/2018

Σελίδα: 29

07 ΘΕΜΑ

Η «ακτινογραφία» των έργων τέχνης που πραγματοποιείται στα νεοσυσταθέντα Εργαστήρια Χαρακτηρισμού Τέχνης «Ανδρέας Πίπτας» του Ινστιτούτου Κύπρου προσφέρει πολλές ενδιαφέρουσες ματιές πίσω από την εικόνα

ΘΕΜΑ

Εγκαινιάστηκαν τα Εργαστήρια Χαρακτηρισμού Τέχνης Ανδρέας Πίπτας

Η ακτινογραφία των έργων τέχνης

Από την ανάλυση έργων του Ελ Γκρέκο και το «Ζουμ» σε πορτρέτο της Αικατερίνης Κορνάρο μέχρι την αποκάλυψη δεύτερου πίνακα κάτω από μια εκδοχή του διάσημου Ecce Homo του Τιτσιάνο, τα Εργαστήρια Χαρακτηρισμού Τέχνης του Ινστιτούτου Κύπρου παρέχουν με επιστημονικό τρόπο την ακτινογραφία έργων, κτηρίων, αρχαιολογικών χώρων, ακόμη και ολόκληρων πόλεων

Γράφει η **Μερόπη Μωυσάκης** | Φωτογραφίες **Ελένη Παναδοπούλου**

Με τον πλέον επίσημο τρόπο εγκαινιάστηκαν προ δεκαήμερου τα Εργαστήρια Χαρακτηρισμού Τέχνης «Ανδρέας Πίπτας», που πήραν το όνομά τους από τον δωρητή του μισού εκατομμυρίου για την ανάπτυξή τους. Εντυπωσιακό το ποσό, εξίσου εντυπωσιακή όμως και η ίδια η κίνηση της δωρεάς ενός ιδιώτη -συγκεκριμένα του προέδρου της φαρμακευτικής εταιρείας Medochemie- στον τομέα της τέχνης. Εν προκειμένω, στον τομέα της τέχνης σε συνδυασμό με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η δωρεά και τα εγκαίνια των εργαστηρίων ήταν μια καλή αφορμή για να μιλήσουμε με τον Νικόλα Μπακιρτζής, διευθυντή του διδακτορικού προγράμματος Επιστημών και Τεχνολογιών για την Πολιτιστική Κληρονομιά του Ινστιτούτου Κύπρου, αλλά και για να απευθυνθούμε στον ίδιο τον δρο Πίπτα σχετικά με τη δωρεά των 500 χιλιάδων ευρώ.

«Οι ιδιώτες να στηρίζουν»
 Το breakthrough του εργαστηρίου αποτέλεσε η ανακάλυψη ενός δεύτερου πίνακα πίσω από το γνωστό έργο του Τιτσιάνο Ecce Homo. Αυτή η ανακάλυψη όχι μόνο βοήθησε τα μέλη του εργαστηρίου να προχωρήσουν σε παρατηρήσεις σχετικά με το πώς δούλεψε το εργαστήριο του Τιτσιάνο αλλά έβωσε έμφυση στη δουλειά που παράγεται στο εργαστήρι. Συνέπεια αυτού, «εντυπωσιάστηκαν κάποιοι άνθρωποι, κάναμε παρουσιάσεις και πετυχημένες δημοσιεύσεις», σχολιάζει ο κ. Μπακιρτζής, επισημαίνοντας πως έτσι προέκυψε και το μεγάλο ενδιαφέρον του δρος Πίπτα, το οποίο είναι και αλλιώς παρακολουθούμε για χρόνια και από κοντά το έργο της ομάδας, καθώς [και] μέλος του Συμβουλίου Επιτρόπων του Ινστιτούτου Κύπρου. Σύμφωνα με τον κ. Μπακιρτζή, μια σειρά από επιτυχίες «ποικροστολίων και εδωσαν ταυτότητα στο ενδιαφέρον του δρος Πίπτα» και έτσι αποφάσισε να βοηθήσει. Με τη δωρεά του δρος Πίπτα θα εμπολιστεί η υποδομή των Εργαστηρίων, η οποία περιλαμβάνει ήδη προηγμένη τεχνολογία μηχανήματα, και θα εργοδοτηθούν επιστημονικές ειδικευμένοι στον τομέα της τέχνης και της τεχνολογίας για τα επόμενα τρία χρόνια.
 «Την απόφασή μου να επενδύσω στην ίδρυση των Εργαστηρίων Χαρακτηρισμού Τέχνης στο Ινστιτούτο Κύπρου, το οποίο είναι το κατεχόνιο ίδρυμα έρευνας και τεχνολογίας στο νησί μας, ώθησε η αγάπη μου για την τέχνη και την αρχαιολογία και το έντονο ενδιαφέρον μου για την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας

Το έργο Ecce Homo του Τιτσιάνο

Σε αυτή την εικόνα μπορεί κανείς να αντιληφθεί με παραστατικό τρόπο τη δουλειά που γίνεται στα Εργαστήρια Χαρακτηρισμού Τέχνης. Στο πρώτο φύλλο Ιδεΐδι παρουσιάζεται το έργο του Τιτσιάνο, το οποίο η ομάδα των εργαστηρίων είχε την ευκαιρία να μελετήσει, για να ανακαλύψει εν τέλει [όπως φαίνεται στο τέταρτο φύλλο αριστερά] την ύπαρξη ενός παλαιότερου έργου. Το πορτρέτο δεν έγινε κατορθωτό να ταυτιστεί. «Πολλές φορές οι δωρητές του Τιτσιάνο παράγγελλαν και άλλα έργα αλλά δεν έγινε κατορθωτό αυτό να ταυτιστεί. Ήταν μια παραγγελία ή ένα έργο που δεν του βγήκε τελικά ή δεν πουλήθηκε. Ο Τιτσιάνο ήταν πολύ προσεκτικός με τα υλικά του, ξαναχρησιμοποιούσε καμβάδες. Το ενδιαφέρον είναι πως όταν αυτό το έργο ήρθε σε μας, χαρακτηριζόταν σε σχέση με τις άλλες εκδόσεις του Ecce Homo, ως προϊόν του εργαστηρίου του και άρα δευτερεύουσας σημασίας γιατί δεν ήταν σίγουρο πως το είχε αγείσει ο ίδιος ο Τιτσιάνο αλλά οι μαθητές του που

Έκθεση με έργα Τιτσιάνο
 Ο κ. Μπακιρτζής αποκάλυψε ότι προγραμματίζεται μεγάλη έκθεση με έργα του μεγάλου αναγεννησιακού ζωγράφου στην Κύπρο σε έναν χρόνο

αντέγραψαν το πρώτο το οποίο ο δάσκαλος είχε συνθέσει. Όμως, η ανάλυσή μας έδειξε ότι δεν υπήρχε προτομοειδία ή προεργασία ούτε κόπιο στρώμα που ακύρωσε τον πίνακα. Σε μεγάλο σημείο, το δεύτερο έργο δουλεύτηκε σχεδόν πάνω στο πορτρέτο», εξηγεί ο κ. Μπακιρτζής κι αυτό σημαίνει πως μάλλον και αυτή η εκ-

δοχή αποτελεί έργο του ίδιου του Τιτσιάνο.
 Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των εργαστηρίων παρουσιάστηκαν σε ειδικούς του έργου του μεγάλου Ιταλού ζωγράφου της Αναγέννησης οι οποίοι εντυπωσιάστηκαν και ήδη υπάρχει μια μεγάλη μελέτη σε εξέλιξη που συγκρίνει τις διάφορες εκδόσεις του Ecce Homo και αυτή τη στιγμή αυτό το έργο αναδεικνύεται σε ίσως πιο σημαντικό από εκείνο που μέχρι τώρα θεωρείτο ως το κυριότερο, το οποίο βρίσκεται στο Σεντ Λούις των ΗΠΑ και ίσως να είναι και το πρώτο. «Αυτό είναι πολύ σημαντικό και για την αξία του συγκεκριμένου έργου αλλά και στην κατανόησή μας για το πώς κάποιοι εικονογραφικοί τύποι -και αυτός είναι χαρακτηριστικός τύπος του Τιτσιάνο- εξελίχθηκε, αντιγράφτηκε κ.λπ.»
 Ο κ. Μπακιρτζής αποκάλυψε ότι υπάρχει σκέψη για να εκθέσει με έργα του Τιτσιάνο στη Λευκωσία σε έναν χρόνο, στο πλαίσιο της οποίας θα πραγματοποιηθεί και ένα μεγάλο συνέδριο σχετικά με αυτή την έρευνα και το έργο του Τιτσιάνο.

Δωρεά μισού εκατομμυρίου

«Την απόφασή μου να επενδύσω στην ίδρυση των Εργαστηρίων Χαρακτηρισμού Τέχνης στο Ινστιτούτο Κύπρου ώθησε η αγάπη μου για την τέχνη και την αρχαιολογία και το έντονο ενδιαφέρον μου για την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας στη μελέτη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς», δηλώνει ο δρ Πίπτας, δωρητής του ποσού των 500 χιλιάδων ευρώ

λο να καταλάβει στην αρχή αλλά σιγά-σιγά μιλάμε την ίδια γλώσσα».
 Σύμφωνα με τον ίδιο, εργαστήρια με τέτοιου είδους εξειδίκευση ειδικά στον χαρακτηρισμό της τέχνης, που να συνδυάζουν ως μια συνέχεια την ιστορία της τέχνης και την αρχαιολογία μαζί με την τεχνολογία, δίπλα στην επιστημονική ανάλυση, δεν υπάρχουν. «Συνήθως αυτό γίνεται αποσπασματικά», εξηγεί ο κ. Μπακιρτζής για να διευκρινίσει ότι μέχρι πρόσφατα οι ενδιαφερόμενοι για θέματα χαρακτηρισμού τέχνης στέφονταν στη δυτική Ευρώπη και στην Αμερική. Παρόλα αυτά, από άποψη υποδομών τα Εργαστήρια Χαρακτηρισμού Τέχνης Ανδρέας Πίπτας διατηρούν ένα επίπεδο που μπορεί να ξεχωρίσει στον διεθνή χώρο προσφέροντας τεχνολογία και ειδικευση που δεν προσφέρεται στην ευρύτερη περιοχή [ανάλυση υλικών, διαγνωστικές παρατηρήσεις για τη συντήρηση κ.λ.]
 Στην πολυπλευρή δράση των Εργαστηρίων Χαρακτηρισμού Τέχνης του Ινστιτούτου Κύπρου περιλαμβάνονται έρευνες επί αρχαιολογικών ευρημάτων και χάρων σε συνεργασία με το τμήμα Αρχαιοτήτων, μελέτες επί έργων βυζαντινής και πρώιμης αναγεννησιακής τέχνης ενώ στα πρότεκτι τους περιλαμβάνεται και η ανάλυση της εντός των τεχνών Λευκωσίας και των μουσικών που κρύβει στους τοίχους του ο καθεδρικός ναός του Σαν Μάρκο στη Βενετία. Θέματα στα οποία θα επανέλθουμε σε επόμενες δημοσιεύσεις.

στη μελέτη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Επίσης, είμαι πεπεισμένος για τη μεγάλη ανάγκη να υποστηρίξουμε την ανάπτυξη εξειδικευμένης τεχνολογίας στο εν λόγω πεδίο στην Κύπρο. Το απαιτεί η διαχρονική σημασία της Κύπρου για τον πολιτισμό της Ανατολικής Μεσογείου και ο πλούτος της ιστορίας και της πολιτιστικής μας κληρονομιάς», σημειώνει ο δρ Πίπτας ο οποίος εφάρμοσε εν παρόδω-τιμάται αύριο από την Εκκλησία της Κύπρου καθώς συνέβαλε στην καταβολή ποσού για τον επαναπαιρισμό του σπαράγματος ψηφιδωτού του Αποστόλου Ανδρέα που κλάπηκε από την Παναγία της Κανακαριάς μετά το 1974.
 Σχολιάζοντας την ανάγκη -ο ιδιωτικός τομέας και γενικότερα

οι ιδιώτες πολίτες να υποστηρίξουν έμπρακτα τις τέχνες, τις ανθρωπιστικές σπουδές αλλά και τη σημασία της έρευνας και της καινοτομίας στους εν λόγω τομείς», ο δρ Πίπτας επισημαίνει ότι η ίδρυση των Εργαστηρίων Χαρακτηρισμού Τέχνης που φέρουν το όνομά του «αναδεικνύει την Κύπρο σε περιφερειακό κέντρο αναφοράς στη διεπιστημονική και καινοτόμο μελέτη και ανάδειξη της ιστορίας της τέχνης, της αρχαιολογίας και γενικότερα της πολιτιστικής κληρονομιάς. Εδώ θέλω να υπογραμμίσω την εδώ και χρόνια ιδιαίτερη επιτυχή δραστηριότητα του Ερευνητικού Κέντρου Επιστήμης και Τεχνολογίας στην Αρχαιολογία και την Πολιτιστική Κληρονομιά του Ινστιτούτου Κύπρου.

Επιπλέον, η ίδρυση των νέων εργαστηρίων ενισχύει ακόμα περισσότερο τη σημασία και τον ρόλο της ευρωπαϊκής έρευνας στην Κύπρο».
 Η ερευνητική δραστηριότητα των Εργαστηρίων Χαρακτηρισμού Τέχνης έχουν ήδη ενσωματωθεί στην Πανευρωπαϊκή Υποδομή Επιστημών Πολιτιστικής Κληρονομιάς [European Research Infrastructure for Heritage Sciences - E-RHS], ενώ υπάρχει ένα δικτυο συνεργασιών τόσο στη δυτική Ευρώπη όσο και στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, με προεξάρχουσα τη συνεργασία με τα εργαστήρια των γαλλικών μουσείων και δη του Λουβρου.

Διεπιστημονική έρευνα
 «Η εφαρμογή της επιστήμης και